

Põhikooli III aste 7.-9. klass

**Muuseumitundide külastamiseks on vajalik eelregistreerimine.
Tunnid on tellitavad teile sobival ajal ja laste vanusele vastavas pikkuses.**

Aastaringsed muuseumitunnid

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
Orienteerumine	Otsi sihti! (1,5 kuni 2 tundi)	Orienteerumismäng võistkondadele. Plaani järgi orienteerumine, ülesannete ja mõistatuste lahendamine ning palju värkset õhku. Mängus ei ole oluline kiirus, vaid tuleb üles leida määratud punktid ning vastata õigesti mängu kontrollküsimustele. Võimalik on valida ka võrokeelne mänguvariant.	Ajalugu, loodusõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Ajalugu	Ajaloo allikal (45 minutit)	Muuseumikogus on vanad ja veel vanemad asjad. Miks just need? Kust ajaloolased teavad, mis ajaloos juhtunud on? Millised on kirjalikud ja millised esemelised allikad, kuidas neid lugeda? Mis siis, kui sündmused pole kirja pandud? Kes on arheoloog ja mida ta uurib? Tunnis vaatame kiviaegseid Tamula, Kääpa ja Villa haa- ja asulaleide ning ka hilisematest aegadest pärit arheoloogilisi ja ajaloolisi museaale ja ürikuid ning räägime nende leidmis- ning tõlgendamise lugusid.	Ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5629 7354 Mirja.Ots@wi.ee vorumuuseum.ee
Ajalugu	Kohtukulli pilgu all (1,5 tundi)	Karilatsi vallakeskuse ametihooned on magasiait, valla- ning vaestemaja. Kes või mis on „kohtukull“, milliseid nimetatud hoonetest ta oma pilgu all hoidis, sellest tuleb juttu Eesti talurahva omavalitsuse kujunemist tutvustavas muuseumitunnis. Lisaks rollimäng „Kohtuistung vallamajas“. Võimalik tellida veebitund.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

20. sajandi ajalugu, kodukoha lugu	1940. aastate valikud (45 minutit)	Meil kõigil tuleb teha elus palju valikuid, osa neist on olulisemad kui teised. Ajalugu annab võimaluse vaadata meie eelkäijate tehtud otsuste tulemusi. Muuseumitunnis mõtiskleme valikute üle, mis olid Võrumaa noortel 1940. aastatel. Ajastusse sisse elamiseks proovime astuda päris inimeste kingadesse, olgu see metsa läinud Alfred, Rootsi põgenenud Karl või koju jäänud August. Mõtleme, millised olid nende valikud ja mida meie nende asemel teeks. Meil on võimalus teada saada, mis neist sai. Vaatame metsavennapunkri sisustust ja eluolu ning metsavendluse kohta käivat ekspositsiooniosa.	Ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5629 7354 Mirja.Ots@wi.ee vorumuuseum.ee
Möödud, mõõtmine	Vanamoodi mõõduvõtt (1 tund)	Kas vanasti kasutusel olnud mõõtühikud toimivad samamoodi kui tänapäevased? Selles praktilises muuseumitunnis võtame mõõtu vanaaegsel moel ja vande mõõteriistadega.	Loodusõpetus, matemaatika.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Kohalik keel	Keel kui identiteedi kandja: eesti keel ja võro kiil (1 tund)	Pärandkultuur ja kultuuriline rikkus. Loeme võrukeelset "Kalevipoega". Viktoriin. (Võimaluse korral viib tunni läbi Võru Instituudi teadur)	Interdistsiplinaarne.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Rahvajutud	Jutt tuleb jutust (1,5 tundi)	Jutuvestmine, mõistatamine ja mängimine on olnud osa meie esivanemate argielust. Kust tulevad meie rahvajutud, legendid ja muinasjutud saab selgemaks, kui istud pimedas rehetoes või ronid üles veski kivilaele. Saab nii jutte kuulata, kui neid ise vesta ja mõne jutu võib isegi valmis mõelda.	Kirjandus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

Muuseumikogud	Muuseum kohvris (45 minutit)	Kohvritunnid sobivad ilmestama neid ajalootunde (ka teisi ainetunde), kus on juttu Eestist ja eestlastest. Programm elavdab koolitundi, tekitab huvi muuseumi ja seal hoiul olevate esemete vastu ning ärgitab lapsi ka oma ümbruskonnas huvilisema pilguga ringi vaatama, sest iga möödunud päev on ju juba ajalugu. Võimalik tellida veebitund.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Muinasjututund	Põhjakonn (1,5 tundi)	Muinasjutu jutustamine, töötoas "Põrguneitsi varakamber" klaaspärlitest käepaela valmistamine	Eesti keel, kunstiopetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 5192 8199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Kreutzwaldi looming (1 tund)	Tutvumine ekspositsiooniga: elumaja ja ait, animafilm "Naljakas härjamüümine"	Kirjandus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 5804 6800 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Kalevipoeg (1 tund)	Tutvumine ekspositsiooniga, "Kalevipoja" etendusest katkendi vaatamine, töölehe täitmine.	Kirjandus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Teekond maailma otsa (1,5 tundi)	Tutvumine "Kalevipoja" 16. looga "Teekond maailma otsa", lauamängu mängimine, töötuba "Tarkuseraamat"	Kirjandus, kunstiopetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 5192 8199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Laulupidude traditsiooni sünd (1 tund)	Laulupidude traditsiooni sünd ja esimeste laulupidude tutvustamine.	Kultuurilugu.	Dr.E16:E20 Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 5804 6800 info@lauluisa.ee lauluisa.ee

Rahvakalender ja tähtpäevad

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	SEPTEMBER			
6. - 8. september	Seenepäevad (kuni 1,5 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Tutvume seente maailmaga: saame teada milliseid põnevaid seeni kasvab muuseumi ümbruses, kus elavad seened talvel, millised seened on kõige mürgisemad ja millised head söögiseened. Õpime seene vaatlemist, kuidas seeni korjata ja mismoodi seentest süüa teha. Seenerada on avatud, kuni loodus seda lubab.	Bioloogia	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
september	Muuseumipäev Karilatsis	Muuseumipäeva kestel saab klassitais lapsi osa kolmest-neljast tegevustunnist (nt Maastikumäng, Elu rehetares, meisterdamine puust ja lõngast), aega jääb ka lõunasöögiks ja vabaks tegevuseks. Päeva on võimalik kombineerida vaheldumisi koolitundidega ja mitme klassikoplektiga.	Ajalugu, käsitöö, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	OKTOOBER			
4. - 8. oktoober	Leivanädal Karilatsis (1,5 tundi)	Suitsuhõngulises rehetas saad teadmise, kuidas leib on sajandeid eestlase lauale jõudnud. Käime läbi teekonna viljakülvist leivatüki suhupanekuni.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
12. - 15. oktoober	Leiva- ja pudrunädal (2 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Leivapäeval õpime tundma erinevaid teravilju taimena ja terana, saame teada millisest teraviljast valmistatakse leiba, millisest saia, millisest putru. Millist vilja sööb hobune, millist lehm ja siga. Proovime läbi tööd rehepeksust jahvatamiseni kiviaegsel ja taluaegsel viisil, maitseme kodus küpsetatud leiba.	Bioloogia, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
19. - 22. oktoober	Suitsusaunanädal (kuni 2 tundi)	Saunanädalal tutvume Vana-Võromaa suitsusaunakommetega. Saame teada millised on olnud suitsusaunaga seotud uskumused; milliste puudega köetakse suitsusauna; millised on suitsusauna tervitus ja tänusõnad; mis otstarbeks kasutatakse sauna veel peale ihu ja hinge harimise; mis on viht ja kuidas saadakse leili; millal on paras aeg saunavihta valmistada. Külastame suitsusauna ja proovime leili visata.	Loodusõpetus, eesti keel, ajalugu.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	NOVEMBER			
1. - 5. november	Võru keele nädal (2 tundi)	Võru keele nädalal kõnõlõmi võro keelen ja tutvumi võro kultuuriga. Mängimi muusõumi man võro keele mängu.	Eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
16. - 19. november	Kartulinädal (2 tundi)	Kartulinädalal räägime kuidas kartul on jõudnud eestlaste toidulauale, räägime milliseid toite kartulist teha saab, vaatame kuidas kartulit on erinevatel ajastutel kevadel maha pandud ning sügusel üles võetud, vaatame mida põnevat veel kartulist teha saab.	Loodusõpetus, eesti keel, inimeseõpetus.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
17. - 20. november	Tsaariaja koolipäev (2 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Kutsume Teid 100 aasta tagusesse koolipäeva, kus õpime lugemist ja kirjutamist, rehkendamist ja turnimist; lõunavaheajal toome sahvrist leivakasti ja uurime toite, mida ema koolilapsele nädalaks kaasa oli pannud; saame teada, mida tegid lapsed vahetundide ajal.	Ajalugu, matemaatika, eesti keel ja kirjandus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee monistemuseum.ee
24. - 27. november	Talurahva kauplus ja tengelpung (2 tundi, koos toitlustamisega kuni 2,5 tundi)	Rändame ajas 100 aastat tagasi ja kaupleme talurahva moodi; räägime raha väärtusest läbi aegade; saame teada, kuidas kaubad vanasti liikusid; milliseid kaupu vanasti müüdi ja mida ei müüdnud; kuidas kaupa kaaluti ja pakiti; kuidas toimus kaupade eest tasumine; milliseid kavalaid nippe kasutati salakauba veoks; mis oli talurahva tengelpungas; õpime tundma ja kokku arvestama praegu käibivaid rahasid. Õpime kaalumist, pakkimist ja arvelaua arvestamist.	Matemaatika, ajalugu.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee monistemuseum.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	DETSEMBER			
1. - 22. detsember	Jõulud Mõniste Talurahvamuuseumis (2,5 tundi)	Käime läbi nelja erineva ajastu jõulud: tsaariaja jõulud koos jõulusokuga, esimese Eesti Vabariigi aegne jõuluõhtu koos tagurpidi kasukaga vanaga, Nõukogude aegne nääripüha koos nääri vanaga ning kaasajale omased jõulud koos uhke jõuluvanaga. Meisterdame. Ringkäigu lõpuks on igale lapsele üllatus, tee ja piparkoogid.	Eesti keel, kehaline kasvatus, kunstiõpetus.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JAANUAR			
24. jaanuar - 4. veebruar	Kindaprogramm	Tutvume kinnaste kandmise traditsioonidega, erinevate kindakirjadega ja nende nimetustega. Vaatame muuseumikogus olevaid kindaid ja Võrumaal kasutatud kindakirju. Paneme proovile näpuosavuse	käsitöö	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
	VEEBRUAR			
21. - 23. veebruar	Palju õnne, Eesti! (1 tund)	Karilatsi koolimajas rändame läbi saja aasta ning otsime esemeid, fotosid, sündmusi, mis jutustavad meie 100 aasta vanuse kodumaa ajaloo.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Veebruar	Tuli - kõige peremees (1,5 tundi)	Kuidas aga saadi ja hoiti tuld enne tikkude tarvituselevõttu? Mis valgustas pimedat rehetuba? Arutleme tule tähtsusest taluelus ning tänapäeval, meisterdame küünlaid. Muuseumitundi saab tellida ka võro keeles. Võimalik tellida veebitund.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, eesti keel, käsitöö.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MÄRTS			
8. - 30. märts	Vanavanemate peen käsitöö	Uudistame muuseumi kogudes peituvaid käsitöid. Räägime pitsidest ja tikanditest - erinevatest mustritest, tehnikatest ja kasutusviisidest	Käsitöö, loodus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
7. - 18. märts	Tsirgupäev	Tsirk tähendab lindu. Räägime tsirgupäeva kommetest. Usuti, et sel päeval pööravat soojal maal 40 lindu suu suve poole alustades rändamist meie poole. Liigume looduses ja vaatleme linde ning nende tegutsemisjälgi. Valmistume kevadekuulutajate saabumiseks meisterdades neile pesakaste ja mängime lindudega seotud mängu.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, eesti keel, käsitöö.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
8. - 30. märts	Meie kaunid rahvarõivad	Tutvume muuseumikogudes olevate rahvarõivastega. Räägime rahvarõivaste kandmisest, lõngade värvimisest, kanga kudumisest, mustrite kujunemisest. Lahendame ülesandeid ja proovime kaise midagi ilusat luua.	Käsitöö, loodus, ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
21. märts - 1. aprill	Kasukast-jopeni	Algselt kandsid inimesed loomanahkadest kehakatteid. Aja jooksul muutusid kehakatted praktilisemaks. Kasutusele võeti lambavill millest kedrati lõnga mida värviti taimede ja teiste loodusandidega. Hiljem hakati kasvatama lina. Riideid õmmeldi käsitsi, hiljem õmblusmasinatega. Tutvume muuseumikogus olevate erinevate ajastute riietusesemetega ja tööriistatega, millega neid valmistati.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, kunst ja muusika.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MAI			
mai	Muuseumipäev Karilatsis	Muuseumipäeva kestel saab klassitais lapsi osa kolmest-neljast tegevustunnist (nt Maastikumäng, Elu rehetares, meisterdamine puust ja lõngast), aega jääb ka lõunasöögiks ja vabaks tegevuseks. Päeva on võimalik kombineerida vaheldumisi koolitundidega ja mitme klassikomplektiga.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, käsitöö, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
2. - 13. mai	Talupere kevadtööd	Räägime milliseid kevadtöid tuli teha vanasti, umbes 100 aastat tagasi ja kuidas neid tehti. Tutvume meie muuseumis olevate põllutööriistadega ja saame teada kuidas need kuidas need aja jooksul täienesid. Mängime läbi teravilja käsitsi külvamise ja kartuli maha panemise.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
16. - 20. mai	Metsanädal	Selle aasta metsanädala teemaks on metsloomad. Räägime Eesti metsades elavatest loomadest, mida nad söövad ja kuidas nad on toiduahelas omavahel seotud. Teeme juttu jahindusest ja tänapäeva jahimeeste tegemistest.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JUUNI			
juuni	Muuseumipäev Karilatsis	Muuseumipäeva kestel saab klassitais lapsi osa kolmest-neljast tegevustunnist (nt Maastikumäng, Elu rehetares, meisterdamine puust ja lõngast), aega jääb ka lõunasöögiks ja vabaks tegevuseks. Päeva on võimalik kombineerida vaheldumisi koolitundidega ja mitme klassikomplektiga.	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, käsitöö, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee